

20210240365

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД НАСИЛСТВО ВРЗ ЖЕНИТЕ И СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО

Се прогласува Законот за спречување и заштита од насилство врз жените и семејното насилство,

што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 27 јануари 2021 година.

Бр. 08-524/1
27 јануари 2021 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

З А К О Н ЗА СПРЕЧУВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД НАСИЛСТВО ВРЗ ЖЕНИТЕ И СЕМЕЈНОТО НАСИЛСТВО

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на законот

Член 1

Со овој закон се уредува постапувањето на институциите со должно внимание при преземањето на мерки за превенција од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство, постапувањето на институциите за заштита на жените од родово-базирано насилство и семејното насилство, меѓусебната координација на институциите и организациите, услугите за заштита на жртвите и собирањето на податоци за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство.

Цел на законот

Член 2

Цел на законот е превенција и спречување на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство, ефективна заштита на жртвите од каков било облик на родово-базирано насилство врз жени како и на жртвите на семејно насилство со почитување на основните човекови слободи и права загарантирани со Уставот на Република Северна Македонија и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот на

Република Северна Македонија (во натамошниот текст: ратификуваните меѓународни договори). Целта на законот се заснова на принципот на еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги.

Поимник

Член 3

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1) **„Насилство врз жените“** е кршење на човековите права, дискриминација врз жените и ги означува сите дејствија на родово-базирано насилство што доведуваат или веројатно ќе доведат до физичка, сексуална, психичка или економска повреда или страдање на жените, вклучувајќи и директни и индиректни закани и заплашување за такви дејствија, изнуда, произволно ограничување и/или лишување од слобода, без оглед дали се случуваат во јавниот или приватниот живот;

2) **„Родово-базирано насилство врз жените“** е насилство насочено против жената затоа што е жена или коешто несразмерно ја погодува. Родово-базираното насилство врз жените ги опфаќа причините и резултатот од нееднаквиот однос на моќта помеѓу жените и мажите како резултат на општествен, а не индивидуален проблем. Родово-базираното насилство врз жените се однесува и на насилството врз жените дефинирано во точките 1) и 3) на овој член;

3) **„Семејно насилство“** е малтретирање, навредување, загрозување на сигурноста, телесно повредување, полово или друго психичко, физичко или економско насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв, вклучувајќи и закани за такви дејствија, спрема брачен другар, родителите или децата или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство, како и спрема сегашен или поранешен брачен другар или вонбрачен партнер или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи, без оглед дали сторителот го дели или го делел истото живеалиште со жртвата или не;

4) **„Блиски лични односи“** се лични односи меѓу лица кои се или биле во партнерски односи, без оглед дали сторителот го дели или го делел истото живеалиште со жртвата или не;

5) **„Насилство од интимен партнер“** е однесување на сегашен или поранешен сопружник или партнер што предизвикува физичко, сексуално, психичко или економско насилство;

6) **„Пол“** ги подразбира физичките карактеристики на поединецот (репродуктивен систем, хромозоми, хормони) според кои се назначува полот кој на поединци им се определува при раѓањето, врз основа на комбинација на телесни карактеристики и внатрешни репродуктивни органи;

7) **„Род“** ги подразбира општествено конструирани улоги, однесувања, активности и атрибути што дадено општество ги смета за соодветни за жените и за мажите;

8) **„Трансродово лице“** е лице кое родово не се идентификува со полот определен при раѓање;

9) **„Жртва“** е секое физичко лице кое е изложено на насилство наведено во точка 1), 2), 3) и 5) на овој член, на територијата на Република Северна Македонија;

10) **„Сторител“** е секое физичко и правно лице кое извршило или не преземало некое од дејствијата од точките 1), 2), 3) и 5) на овој член;

11) **„Жена“** ги вклучува и девојчињата на возраст под 18 години;

12) **„Невраќање“** е принцип врз основа на кој државата се обврзува жените и децата баратели на азил, лицата со статус на бегалец или лицата под супсидијарна заштита да не ги протерува или на каков било начин да ги врати на границите на државата во која

постои непосредна опасност по животот и телото, од насилство врз жена или семејно насилство или слободата би им биле во опасност поради нивната раса, вера, националност, припадност на одредена социјална група или политичко уверување или каде би биле подложени на мачење, нечовечко или понижувачко постапување или казнување;

13) „**Дете**“ е секое лице на возраст до 18 години;

14) „**Физичко насилство**“ е секое дејствие на примена на физичка сила или дејствие со кое се нарушува здравјето и телесниот и психичкиот интегритет на жртвата.

15) „**Психичко насилство**“ е секое однесување со употреба на присилба, заплашување или закана, кое предизвикува чувство на страв, загрозеност, вознемиреност или повреда на достоинството и психичкиот интегритет на жртвата;

16) „**Демнење**“ е секое намерно однесување на повторено заканување насочено кон друго лице што предизвикува лицето да се плаши за својата безбедност;

17) „**Економско насилство**“ е секое дејствие на ограничување или спречување во остварување и/или располагање со лични приходи и финансиски средства, за одржување на заедничкото домаќинство и за грижа на детето, со што се предизвикува економска зависност на жртвата;

18) „**Сексуално насилство и силување**“ е секое дејствие од сексуална природа, со кој било телесен дел или предмет, на телото на друго лице без негова/нејзина согласност. Сексуално насилство постои и кога се наведува или присилува друго лице да се вклучи во дејствија од сексуална природа со трето лице без негова согласност. Согласноста мора да е изразена доброволно како резултат на слободната волја на лицето, проценета во контекст на околностите;

19) „**Сексуално вознемирување**“ е секое вербално, невербално или физичко однесување од сексуална природа што има за цел или последица повреда на достоинството на лицето, особено кога се создава заканувачка, непријателска, деградирачка, понижувачка или навредлива средина;

20) „**Сексуално вознемирување преку интернет**“ е секое вербално, невербално или друго постапување од сексуална природа, што има за цел или последица, повреда на достоинството или создавање на заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика, преку електронските средства за комуникација;

21) „**Присилен брак**“ е присилување, намамување, доведување во заблуда, закана или на друг начин принудување на возрасен или дете да стапат во брак или вонбрачна заедница;

22) „**Женско генитално осакатување**“ е отсекување, инфибулација или секое друго осакатување во целост или делумно на големите усни (*labia majora*), малите усни (*labia minora*) или клиторисот на жената;

23) „**Присилен абортус и присилна стерилизација**“ е прекинување на бременост врз жена без претходно да биде информирана и даде писмена согласност, како и вршење операција врз жена без претходно да биде информирана и даде писмена согласност, односно разбирање на постапката чија цел или последица е да се прекине нејзината способност за природна репродукција;

24) „**Трговија со жени**“ е дејствие со кое преку сила, сериозна закана жртвата се доведува во заблуди или други форми на присилба, грабнување, измама, со злоупотреба на својата положба или состојбата на бременост, немоќ или физичка или ментална неспособност на друг или со давање или примање пари или друга корист заради добивање согласност на лице кое има контрола на друго лице или на друг начин врбува, превезува, пренесува, купува, продава, засолнува или прифаќа лица заради експлоатација по пат на проституција или други форми на сексуална експлоатација, порнографија, принудна

работа или слугување, ропство, присилни бракови, присилна бременост, незаконито посвојување или нему сличен однос, питачење или експлоатација заради со закон забранета активност или недопуштено пресадување делови од човековото тело и

25) „Присилна контрола врз жените“ е злоупотреба на моќ, употреба на закани, сила или други форми на присила, измама или погрешно прикажување со цел да се контролира однесувањето и животот на жените.

Должно внимание

Член 4

(1) Органите на државната власт, правните лица кои вршат јавни овластувања утврдени со закон, функционерите, службениците и другите овластени лица кои извршуваат работи во име на државата имаат обврска да се воздржат од учество во дејствие на насилство и да ги преземат сите мерки и активности за да спречат какво било дејствие на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство.

(2) Субјектите од ставот (1) на овој член имаат обврска да ги преземат сите соодветни законодавни, управни, судски и други мерки за да превенираат, да заштитат, да истражат, казнат и да обезбедат правичен надоместок на жртвите или враќање во првобитна положба за дејствијата на насилство што се извршени од физички или правни лица.

(3) Службените лица во институциите кои вршат дејност од областа на социјалната заштита, внатрешните работи, здравството, детската заштита и образованието, како и надлежните судови и обвинителства во постапките за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство се должни да постапуваат итно, со должно внимание на интересите и потребите на жртвата.

II. ОСНОВНИ НАЧЕЛА

Недискриминација

Член 5

(1) Родово-базираното насилство врз жените е дискриминација врз жените што ги ограничува да ги уживаат правата и слободите на еднаква основа со мажите.

(2) Мерките, активностите и услугите од овој закон се преземаат со цел спроведување на принципот на еднаквост, елиминирање на стереотипите за родовите улоги, превенција и заштита од сите форми на дискриминација врз жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство.

(3) Мерките, активностите и услугите за превенција и заштита на жените од родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство се спроведуваат без дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

(4) Мерките, активности и услугите од овој закон, кои се преземаат за спречување и заштита на жените од родово-базирано насилство и семејно насилство не се сметаат за дискриминација.

Забрана од виктимизација

Член 6

Се забранува секое дејствие кое се презема со цел намерно или ненамерно да се казни или стави во понеповолна положба лице кое преземало дејствија за заштита од родово-базирано насилство и семејно насилство, односно доколку лицето пријавило насилство, почнало постапка за заштита од родово-базирано насилство и семејно насилство, сведочело во текот на постапката или на друг начин учествувало во постапка за заштита од родово-базирано насилство и семејно насилство.

Ранливи жени

Член 7

Субјектите од членовите 11 и 24 од овој закон се должни при преземањето на мерки и активности да ги имаат предвид последиците што родово-базираното насилство го има врз ранливите категории жени, посебно врз бремените жени, жени со деца и деца со попреченост, самохрани мајки, жени со попреченост, жени од рурални средини, жени кои употребуваат дроги, сексуални работнички, мигрантки, бегалки, барателки на азил, жени без државјанство, лезбијки, бисексуалки и трансродови луѓе, жени кои живеат со ХИВ, бездомнички, жени жртви на трговија со луѓе, повозрасни жени, материјално необезбедени жени и други.

Соодветно приспособување

Член 8

Мерките, активностите и услугите за жртвите на родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство, треба да се соодветно приспособени на специфичните потреби на жените со попреченост.

Начело на родово одговорни политики

Член 9

(1) Мерките, активностите и услугите за превенција и заштита на жените од родово-базирано насилство и семејното насилство, треба да бидат родово одговорни и да ги препознаваат карактеристиките и разликите кои произлегуваат од родовите улоги на жените и мажите, за да може резултатите на мерките, активностите и услугите да придонесат за родова еднаквост.

(2) Родово одговорните политики ја вклучуваат родовата перспектива како критериум кој е интегриран во сите фази од процесот на креирање на политиките, оценката на состојбите, имплементацијата и евалуацијата на политиките кои произлегуваат од овој закон.

Начело на зајакнување на жените кои трпат насилство

Член 10

(1) Мерките, активностите и услугите за превенција и заштита на жените од родово-базирано насилство и од семејно насилство, се обезбедуваат на начин кој овозможува зајакнување на потенцијалот и капацитетите на жртвата за независно организирање на живот и само-помош во иднина.

(2) Жртвата има право да учествува во проценката на нејзината состојба и потреби, да биде информирана за мерките, активностите и услугите за заштита и да учествува во изборот на услугите и мерките за нејзина помош, поддршка и заштита.

(3) Без согласност на жртвата, односно нејзиниот законски застапник не може да се преземат мерки, активности и услуги за заштита, освен кога постои непосредна опасност по нејзиниот живот и тело.

III. НАДЛЕЖНИ ИНСТИТУЦИИ И ИНТЕГРИРАНИ ПОЛИТИКИ

Надлежност за спроведување на законот

Член 11

(1) Надлежни за спроведување на овој закон се сите органи на државната управа, судовите, јавното обвинителство, единиците на локална самоуправа и правните лица кои вршат јавни овластувања утврдени со закон.

(2) Субјектите од ставот (1) на овој член се должни да обезбедат работите од својата надлежност да ја вршат стручни лица, обучени за спроведување на работите определени со овој закон.

Институционална и мултисекторска соработка

Член 12

(1) Субјектите од членот 11 од овој закон се должни меѓусебно да соработуваат за остварување на целите од овој закон со изготвување на протокол за меѓусебна соработка.

(2) Единиците на локалната самоуправа со институциите и здруженијата, изготвуваат протокол за меѓусебна соработка за преземање на мерки за превенција, спречување и заштита од родово-базирано насилство врз жени и семејно насилство во локалната заедница.

Собрание на Република Северна Македонија

Член 13

(1) Собранието на Република Северна Македонија, на предлог на Владата на Република Северна Македонија, донесува Национална стратегија за превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жени и семејно насилство (во натамошниот текст: Стратегијата).

(2) Стратегијата се донесува за период од осум години, а се спроведува преку два национални акциски планови во траење од по четири години и годишни оперативни планови на ниво на надлежните институции.

(3) Собранието го следи спроведувањето на Стратегијата и на трошењето на средствата од Буџетот од годишните оперативни планови преку годишниот извештај на Националното координативно тело од членот 15 од овој закон.

Влада на Република Северна Македонија

Член 14

Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Владата), во рамките на своите надлежности презема мерки и активности за превенција и заштита на родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство преку вклучување на принципот на еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги во предлозите

на законите и другите прописи, организирање и финансирање на национални кампањи за подигање на свеста за сите форми на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и друго.

Национално координативно тело за имплементација на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејно насилство

Член 15

(1) Владата формира Национално координативно тело за имплементација на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилство врз жените и семејно насилство (во натамошниот текст: Национално координативно тело), со мандат од пет години.

(2) Националното координативно тело од ставот (1) на овој член е составено од еден претставник од Генералниот секретаријат на Владата, три раководни службеници од Министерството за труд и социјална политика, член и заменик член од Министерството за здравство, член и заменик член од Министерството за правда, член и заменик член од Министерството за образование и наука, член и заменик член од Министерството за внатрешни работи, судии и јавни обвинители, претставник на единиците на локалната самоуправа и претставник на здруженија, синдикати и здруженија на работодавачи, по еден претставник од Комисијата за еднакви можности на жените и мажите и од Клубот на пратенички на Собранието на Република Северна Македонија.

(3) Судскиот совет на Република Северна Македонија го предлага претставникот на судиите како член на Националното координативно тело.

(4) Советот на јавни обвинители на Република Северна Македонија го предлага претставникот на јавните обвинители како член на Националното координативно тело.

(5) Заедницата на единиците на локална самоуправа го предлага претставникот на единиците на локална самоуправа како член на Националното координативно тело.

(6) Владата објавува јавен повик за избор на три члена на Националното координативно тело од редот на здруженија, кои треба да имаат најмалку пет години работно искуство во областа на насилството врз жените и семејното насилство.

(7) Начинот на работа на Националното координативно тело се уредува со деловник за работа.

(8) Со Националното координативно тело претседава министерот за труд и социјална политика.

(9) Административно-стручните работи за потребите на Националното координативно тело ги врши Министерството за труд и социјална политика.

Делокруг на Национално координативно тело

Член 16

Националното координативно тело ги врши следниве работи:

- 1) ја подготвува и следи реализацијата на Стратегијата;
- 2) ги подготвува и следи Националните акциски планови;
- 3) го координира работењето на институциите во делот на превенцијата и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;
- 4) го следи спроведувањето на Конвенцијата на Советот на Европа за спречување и борба против насилството врз жените и семејното насилство и националните политики од областа на родово-базирано насилството врз жените и семејното насилство;
- 5) ја следи и анализира состојбата со родово-базирано насилството врз жените и семејното насилство;

6) ги следи планираните и потрошените финансиски средства доделени на органите од членовите 11 и 24 од овој закон;

7) дава мислење и препораки за подобрување на политики и усвојување на мерки и активности од областа на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;

8) го следи спроведувањето на препораките на меѓународните и регионалните тела за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и предлага активности и мерки за нивно спроведување;

9) го промовира принципот на еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги;

10) дава мислење за методологијата за интегрирано прибирање на податоци за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство од сите релевантни институции и организации надлежни да го спроведуваат овој закон;

11) дава мислење за програмите за почетна и континуирана едукација на стручните лица што обезбедуваат специјализирани услуги на жени жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство по барање на Министерството за труд и социјална политика;

12) го координира и следи собирањето на податоци за родово-базирано насилството врз жените и семејното насилство според однапред утврдени индикатори и

13) доставува годишен извештај за преземените активности и постигнатиот напредок за состојбата со родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство согласно со Стратегијата до Собранието на Република Северна Македонија за разгледување, најдоцна до крајот на јуни за претходната година.

Министерство за труд и социјална политика

Член 17

(1) Министерството за труд и социјална политика ги врши следниве работи:

1) креира политики за превенција и заштита на жените од родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство;

2) подготвува програма за почетна и континуирана едукација на стручните лица што обезбедуваат специјализирани услуги на жени жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство, преку Заводот за социјални дејности;

3) спроведува почетна и континуирана едукација за стручните лица од центрите за социјална работа за извршување на работите од својата надлежност за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство преку Заводот за социјални дејности;

4) дава согласност за програмата на почетна и континуирана едукација за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство што ги спроведуваат субјектите од членовите 18, 19 и 20 од овој закон;

5) дава мислење за програмата на почетна и континуирана едукација за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство што ја спроведува субјектот од членот 23 од овој закон;

6) води регистар на обучени лица за спроведување на почетна и континуирана едукација за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;

7) обезбедува финансиски средства за поддршка на услугите за превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство во областа на социјалната заштита согласно со членот 27 од овој закон;

8) собира податоци за бројот на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство во системот на социјална заштита разделени по: пол, род, возраст, припадност на заедница, живеалиште, однос на жртва и сторител, вид и број на

услуги обезбедени за жртвите и сторителите и други податоци утврдени со закон од институциите во системот на социјална заштита и од другите институции надлежни да го спроведуваат овој закон;

9) ја следи и анализира состојбата со родово-базирано насилството врз жените и семејното насилство и за истото го известува Националното координативно тело најмалку еднаш годишно;

10) соработува со здруженијата, фондации и други организации во промоција, превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и

11) врши други работи од областа на спречување и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство согласно со закон.

(2) Начинот на издавање согласност на програмата на почетна и континуирана едукација од ставот (1) точка 4) на овој член го пропишува министерот за труд и социјална политика.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (1) точка 6) на овој член ги пропишува министерот за труд и социјална политика.

Министерство за внатрешни работи

Член 18

Министерството за внатрешни работи ги врши следниве работи:

1) креира политики за превенција и заштита на жените од родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство;

2) подготвува програма за спроведување на почетна и континуирана едукација за полициските службеници кои работат на превенција и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство и ја доставува до Министерството за труд и социјална политика за добивање согласност;

3) спроведува почетна и континуирана едукација за полициските службеници за извршување на работите од својата надлежност за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;

4) презема дејствија заради гонење на сторителите на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство согласно со закон;

5) обезбедува финансиски средства за поддршка на активности за превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство согласно со членот 27 од овој закон;

6) ја следи и анализира состојбата со родово-базирано насилството врз жените и жртвите на семејно насилство и за истото го известува Националното координативно тело најмалку еднаш годишно;

7) собира податоци за бројот на пријавени случаи со родово-базирано насилство врз жените и жртвите на семејно насилство разделени по: пол, род, возраст, етничка заедница, попреченост, живеалиште, однос на жртва и сторител, квалификација на кривичното дело и други податоци утврдени со закон;

8) соработува со здруженијата, фондации и други организации во промоција, превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;

9) презема итни мерки за заштита на жените од родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство и

10) врши други работи од своја надлежност со цел превенција и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и семејното насилство согласно со закон.

Министерство за здравство

Член 19

Министерството за здравство ги врши следниве работи:

- 1) креира политики за превенција и заштита на жените од родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство;
- 2) се грижи за обезбедување на здравствени услуги во мрежата на здравствени установи за жртвите и сторителите на родово-базирано насилство и семејно насилство;
- 3) планира и дава препораки до здравствените установи за формирање на центри за упатување на жртви на сексуално насилство;
- 4) обезбедува финансиски средства за поддршка на активности и воспоставување и одржливост на услуги за превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство во областа на здравствена заштита согласно со членот 27 од овој закон;
- 5) ја информира јавноста и здравствените работници за достапноста на постоечките услуги за третман и поддршка на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство;
- 6) подготвува програма за спроведување на почетна и континуирана едукација за здравствените работници кои работат на заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство и ја доставува до Министерството за труд и социјална политика за добивање согласност;
- 7) спроведува почетна и континуирана едукација за здравствените работници за рана детекција, грижа и помош на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство;
- 8) собира податоци за состојбата со жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство кои побарале помош и интервенција низ системот на здравствената заштита разделени по: пол, род, возраст, етничка заедница, попреченост, живеалиште, однос на жртва и сторител, вид и број на услуги обезбедени на жртвите и други податоци согласно со Законот за евиденции во областа на здравството, како и за сторителите;
- 9) ја следи и анализира состојбата со родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство, врз основа на податоците од Националниот систем за електронски евиденции во здравство што се води согласно со Законот за евиденции во областа на здравството и за истото го известува Националното координативно тело најмалку еднаш годишно;
- 10) соработува со здруженијата, фондации и други организации во промоција, превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и
- 11) врши други работи од својата надлежност со цел превенција и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство, согласно со закон.

Министерство за правда

Член 20

Министерството за правда ги врши следниве работи:

- 1) обезбедува бесплатна правна помош согласно со закон;
- 2) обезбедува финансиски средства за надоместок за жените жртви на родово-базирано насилство и семејно насилство согласно со закон;
- 3) обезбедува финансиски средства за поддршка на активности за превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство согласно со членот 27 од овој закон;

4) подготвува програма за спроведување на почетна и континуирана едукација за овластените службени лица на Министерството за правда, овластените здруженија и правна клиника и адвокатите за заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство и ја доставува до Министерството за труд и социјална политика за добивање согласност;

5) спроведува почетна и континуирана едукација за овластените службени лица даватели на бесплатна правна помош, за поддршка и помош на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство преку обучувачи евидентирани во регистарот на Министерството за труд и социјална политика;

6) собира податоци за бројот на барања за бесплатна правна помош на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство разделени по: пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, живеалиште, однос на жртва и сторител, вид и број на услуги обезбедени на жртвите и други податоци утврдени со закон;

7) ја следи и анализира состојбата со родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и за истото го известува Националното координативно тело најмалку еднаш годишно;

8) соработува со здруженијата, фондации и други организации во промоција, превенција и заштита од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и

9) врши други работи од својата надлежност со цел превенција и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство согласно со закон.

Единици на локална самоуправа

Член 21

Единиците на локалната самоуправа ги вршат следниве работи:

1) креираат локални политики и програми за заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство;

2) воспоставуваат центри за згрижување на жртви, советувашишта за жртви, советувашишта за сторители и други услуги за превенција од родово-базирано насилство и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство согласно со Законот за социјалната заштита;

3) обезбедуваат финансиски средства за функционирање на услуги за превенција и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство на локално ниво согласно со членот 27 од овој закон;

4) спроведуваат почетна и континуирана едукација за вработените за извршување на работите од својата надлежност за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство преку обучувачи евидентирани во регистарот на Министерството за труд и социјална политика;

5) воспоставува меѓусебна и координирана соработка на локално ниво помеѓу центрите за социјална работа, полициски станици, здравствени установи, предучилишни и образовни установи;

6) соработуваат со здруженијата, фондацииите и други организации во промоција, превенција и заштита од родово-базирано насилство на жените и семејното насилство;

7) во рамките на општинските совети за социјална заштита се разгледуваат состојбите со родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и

8) вршат други работи од својата надлежност со цел превенција и заштита на жртвите на родово-базирано насилство и семејно насилство согласно со закон.

Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги

Член 22

Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги ги врши следниве работи:

1) во рамките на своите надлежности се грижи за обезбедување на заштита на интересите, почитување на нивните човекови права и достоинство на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство;

2) спроведува почетна и континуирана едукација за вработените за извршување на работите од својата надлежност за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство преку обучувачи евидентирани во регистарот на Министерството за труд и социјална политика;

3) периодично спроведува истражувања и анализа за прикажувањето на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство, во програмите на давателите на аудио и аудиовизуелни медиумски услуги;

4) презема мерки согласно со Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги за санкционирање на давателите на аудио и аудиовизуелни медиумски услуги кои ги презентираат жените на деградирачки начин и не ги почитуваат човековите права на жените жртви на родово-базирано насилство и семејното насилство;

5) соработува со здруженијата, фондации и други организации во промоција и превенција од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и

6) врши други работи од својата надлежност со цел превенција и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и семејно насилство согласно со закон.

Академија за судии и јавни обвинители

Член 23

Академијата за судии и јавни обвинители ги врши следниве работи:

1) подготвува програма за спроведување на почетна и континуирана едукација за кандидати, судии и јавни обвинители за заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство и ја доставува до Министерството за труд и социјална политика на мислење;

2) спроведува почетна и континуирана едукација за кандидати, судии и јавни обвинители за родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство преку обучувачи евидентирани во регистарот на Министерството за труд и социјална работа;

3) спроведува истражувања и анализа во областа на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;

4) соработува со институции, здруженијата, фондации и други организации во промоција и превенција од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и

5) врши други работи од својата надлежност со цел превенција и заштита на жените жртвите на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство согласно со закон.

Здруженија

Член 24

Здруженијата ги вршат следниве работи:

1) обезбедуваат почетна и континуирана обука за лицата кои спроведуваат активности за превенција и заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство преку обучувачи евидентирани во регистарот на Министерството за труд и социјална политика;

2) даваат специјализирани услуги за заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство;

3) спроведуваат истражувања и анализа за состојбата со родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;

4) собираат податоци за бројот на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство за кои имаат обезбедено помош и поддршка, разделени по: пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, живеалиште, однос на жртва и сторител, вид и број на услуги обезбедени за жртвите и сторителите и други податоци утврдени со закон и

5) соработуваат со другите институции со цел обезбедување на навремена и ефикасна заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство.

Синдикати

Член 25

Синдикатите спроведуваат истражувања и анализа за состојбата со родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство, пријавуваат случаи на родово-базираното насилство врз жените, соработуваат со здруженијата, фондации и други организации во промоција и превенција од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство.

Правни лица

Член 26

Правните лица кои вршат јавни овластувања преземаат мерки и дејства за промоција на општествени и културни вредности на однесување кои се засноваат врз еднаквост на жените и мажите и елиминирање на стереотипите за родовите улоги и превенција на родово-базирано насилство врз жените на работното место согласно со закон.

Буџет за спроведување на законот

Член 27

Органите на државната власт, органите на единиците на локалната самоуправа и правните лица кои вршат јавни овластувања утврдени со закон се должни во рамки на своите ресорни буџети да издвојат средства за спроведување на надлежностите утврдени со овој закон.

IV. СОБИРАЊЕ И ЗАШТИТА НА ПОДАТОЦИ

Собирање на податоци

Член 28

(1) Субјектите од членовите 11 и 24 од овој закон, прибираат статистички и административни податоци за состојбата со родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство, врз основа на пол, род, возраст, припадност на заедница, живеалиште и други податоци утврдени со овој или друг закон, согласно со одредбите од Законот за заштита на личните податоци.

(2) Министерството за труд и социјална политика на дневна основа користејќи ја националната платформа за интероперабилност – Македонска информациска магистрала (во натамошниот текст: МИМ), ги презема податоците од субјектите определени со ставот (1) на овој член кои се корисници на МИМ, согласно со прописите од областа на електронското управување и електронските услуги.

(3) Субјектите од ставот (1) на овој член кои не корисници на МИМ и немаат можност за непосредна размена на податоци преку МИМ се должни да развијат веб-сервиси на соодветна платформа која ги исполнува условите определени со прописите од областа на електронското управување и електронските услуги, во кои ќе се содржат бараните податоци од Министерството за труд и социјална политика.

(4) Министерството за труд и социјална политика, користејќи ги претходно собраните податоци од субјектите од ставот (1) на овој член, извршува анализа и статистичка обработка на истите во својот систем за социјални права и услуги. Анализите и извештаите во кои нема податоци кои се заштитени со Законот за заштита на личните податоци, Министерството за труд и социјална политика ги објавува на годишно ниво во форма и содржина што ја утврдува министерот за труд и социјална политика.

(5) Податоците од ставот (1) на овој член кои не содржат лични податоци, надлежните институции се должни во обработена форма јавно да ги објават на своите веб-страници, како и во Централниот каталог на податоци од јавниот сектор согласно со Законот за користење на податоците од јавниот сектор.

(6) Формата, содржината и начинот на интегрирано прибирање на податоците од ставот (1) на овој член, внесувањето на податоците во системот за социјална права и услуги од ставот (4) на овој член и содржината на податоците од ставот (5) на овој член, ги пропишува министерот за труд и социјална политика во согласност со министерот за внатрешни работи, министерот за здравство и министерот за правда.

Судови

Член 29

(1) Судовите воспоставуваат и водат посебна евиденција за бројот на случаи на родово-базирано насилство врз жените и жртвите на семејното насилство врз основа на пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, живеалиште и други основи, како и податоци релевантни за следење на состојбата со родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство, согласно со закон.

(2) Содржината и начинот на прибирање на податоците од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за правда.

Јавно обвинителство

Член 30

(1) Јавните обвинителства воспоставуваат и водат посебна евиденција за предмети на родово-базирано насилство врз жените и жртвите на семејното насилство врз основа на пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, живеалиште и други основи, како и податоци релевантни за следење на состојбата со родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство согласно со закон.

(2) Содржината и начинот на прибирање на податоците од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за правда.

Национално истражување

Член 31

(1) Државниот завод за статистика спроведува национално истражување за состојбата со родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство.

(2) Истражувањето има за цел да обезбеди сеопфатни информации за бројот на случаи на одделните форми на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство според пол, род, возраст, етничка припадност, попреченост, географска припадност на жртвата и сторителот и други информации релевантни за следење на состојбата за насилство врз жените.

Заштита на личните податоци

Член 32

(1) Субјектите од членовите 11 и 24 од овој закон, собираат, обработуваат, користат, чуваат и бришат лични податоци согласно со Законот за заштита на личните податоци.

(2) Личните податоци собрани согласно овој закон, веднаш се бришат во случаите кога ќе се утврди дека не се точни или престанале причините, односно условите заради кои личниот податок е внесен во евиденцијата.

(3) Личните податоци собрани согласно со овој закон, сè до нивното бришење, смеат да се даваат под услови утврдени со Законот за заштита на личните податоци.

(4) Правото на субјектот на лични податоци на пристап и исправка на лични податоци со кои располагаат субјектите од членовите 11 и 24 од овој закон, како и обврската за заштита на личните податоци се обезбедуваат под услови утврдени со Законот за заштита на личните податоци.

(5) Субјектите од членовите 11 и 24 од овој закон се должни да обезбедат тајност и заштита на обработката на личните податоци на субјектот на лични податоци, при што мора да применат соодветни технички и организациски мерки за заштита од случајно или незаконско уништување на личните податоци или нивно случајно губење, преправање, неовластено откривање или пристап, особено кога обработката вклучува пренос на податоци преку мрежа и заштита од какви било незаконски облици на обработка.

V. ПРЕВЕНЦИЈА ОД РОДОВО-БАЗИРАНО НАСИЛСТВО ВРЗ ЖЕНИ И СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Член 33

(1) Органите на државната управа, единиците на локалната самоуправа, јавниот и приватниот сектор, политички партии, медиумите, здруженијата и фондациите, неформални групи, социјални партнери, синдикати, верски организации и други организации се должни да преземаат превентивни мерки за подигање на свеста за сите форми на родово-базирано насилство, промовирање на родовата еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги базирани на културата, обичаите, верата, традициите и другите практики кои се засноваат на идејата за подреденост на жените и мажите.

(2) Механизмите за родова еднаквост во органите на државната управа и во единиците на локалната самоуправа определени со закон, вршат координација и даваат иницијатива за преземање на превентивни мерки согласно со овој закон.

Општи превентивни мерки

Член 34

Субјектите од членот 33 од овој закон ги преземаат следниве општи превентивни мерки:

1) донесуваат програма за планирање и имплементирање на превентивни мерки и активности согласно со овој закон;

2) спроведуваат кампањи за препознавање на последиците од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство;

3) воспоставуваат систем за редовно објавување на информации за мерки за безбедност, совети и други корисни информации за превенција од насилство и

4) меѓусебно соработуваат во промоција и превенција од родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство.

Министерство за образование и наука

Член 35

Министерството за образование и наука покрај општите превентивни мерки од членот 34 од овој закон ги презема и следниве посебни превентивни мерки:

1) донесува програми за еднаквоста меѓу жените и мажите, ненасилно разрешување на конфликти, почитување на различностите, промовирање на родовата еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги базирани на културата, обичаите, верата, традициите и другите практики кои се засноваат на идејата за подреденост на жените и мажите во установите за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст на предлог на Бирото за развој на образованието;

2) воведува содржини во наставните програми кои промовираат родова еднаквост, ненасилно разрешување на конфликти, почитување на различностите, информации за сите форми на родово-базирано насилство и сеопфатно сексуално образование во основните и средните училишта;

3) воведува содржини во наставните програми кои промовираат родова еднаквост, ненасилно разрешување на конфликти, почитување на различностите, информации за сите форми на родово-базирано насилство и во образованието за возрасни и

4) спроведува почетна и континуирана едукација за воспитно-образовните кадри за родовата еднаквост, ненасилно разрешување на конфликти, почитување на различностите, информации за сите форми на родово-базирано насилство врз жените и семејното насилство и сеопфатно сексуално образование преку Бирото за развој на образование.

Министерство за труд и социјална политика

Член 36

Министерството за труд и социјална политика покрај општите превентивни мерки од членот 34 од овој закон ги презема и следниве посебни превентивни мерки:

1) спроведува програми за ненасилно разрешување на конфликти, почитување на различностите, промовирање на родовата еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги базирани на културата, обичаите, верата, традициите и другите практики кои се засноваат на идејата за подреденост на жените и мажите во установите за згрижување и воспитание на деца од предучилишна возраст согласно со Законот за заштита на децата;

2) обезбедува мерки за вклучување на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејното насилство во активни мерки за вработување како и нивно вработување и

3) спроведува кампањи или програми за подигнување на свеста и разбирањето на општата јавност за препознавање и последиците од насилството врз жените и семејното насилство.

Медиуми

Член 37

Медиумите основани согласно со Законот за медиуми ги применуваат општите превентивни мерки од членот 34 точки 2), 3) и 4) од овој закон, во согласност со своите можности и независна и самостојна уредувачка политика, а ги преземаат и следниве посебни превентивни мерки:

1) при креирањето и емитувањето информативни и едукативни програми водат сметка за подигање на свеста кај општата јавност за сите форми на родово-базирано насилство врз жени и семејно насилство, промовирање на родовата еднаквост и елиминирање на стереотипите за родовите улоги и

2) самостојно или преку професионалните здруженија на новинари и медиумските работници воспоставуваат соработка со здруженијата за јакнење на своите капацитети за професионално известување за прашањата поврзани со насилство врз жени и семејно насилство.

Верски заедници

Член 38

Црквите, верските заедници и религиозните групи се должни да се воздржат од изјави, соопштенија или објави со кои се оправдува родово-базираното насилство врз жените и семејното насилство како резултат на религија, култура, традиција или обичај.

Третман на сторители на семејно насилство

Член 39

Психосоцијален третман на сторители на семејно насилство се обезбедува во советувалиште за сторители на насилство согласно со Законот за социјалната заштита и прописите од областа на здравствената заштита.

VI. ЗАШТИТА НА ЖЕНИТЕ ЖРТВИ НА РОДОВО-БАЗИРАНО НАСИЛСТВО И ЖРТВИТЕ НА СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Пријавување од граѓанин

Член 40

(1) Секое физичко лице кое има сознание за постоење на родово-базирано насилство врз жени и семејно насилство е должен да пријави до полициска станица, центар за социјална работа, јавно обвинителство, здружение или С.О.С. линија.

(2) Надлежните институции од ставот (1) на овој член се должни да постапат и по анонимна пријава.

Пријавување од службени лица

Член 41

(1) Одговорното лице и раководното лице од институцијата кои вршат дејност од областа на социјалната и детската заштита, вработувањето, внатрешните работи, здравството и образованието, се должни да пријават сознание за постоење на родово-базирано насилство врз жените и семејно насилство до полициска станица или центар за социјална работа.

(2) Секое одговорно и раководно лице во правно лице е должно да пријави сознание за постоење на родово-базирано насилство врз жените и семејно насилство до полициска станица или центар за социјална работа.

(3) Секое одговорно и раководно лице во правно лице кога има сознание за постоење на родово-базирано насилство врз жените и семејно насилство, со кое се предизвикува непосредна опасност по животот и телото е должно да пријави до јавно обвинителство.

Член 42

(1) Информациите за жртвата или сторителот на насилството, врз основа на кои жртвата или членовите на нејзиното семејство можат да бидат идентификувани, не смеат јавно да се објавуваат, освен ако жртвата се согласи на тоа.

(2) Институциите, родителите, старателите, згрижувачите или посвоителите се должни да го заштитат детето од изложување во јавност.

Придружник

Член 43

(1) Жртвата има право да избере лице кое ќе ја придружува во текот на постапката пред надлежен орган.

(2) Придружникот може да биде кое било возрасно лице, освен лицето кое е сторител на родово-базирано насилство и/или семејно насилство во постапката.

(3) Придружникот и помага на жртвата во заштитата на нејзиниот интерес и дава поддршка во постапките пред службените лица и институциите и помага да се најде решение за нејзиниот случај и обезбедува поддршка на жртвата.

(4) Службеното лице кое ја спроведува постапката, нема да дозволи придружникот да ја придружува жртвата, во случај кога не ги исполнува условите од ставот (2) на овој член како и доколку процени дека придружникот не може да даде поддршка на жртвата од ставот (3) на овој член, поради роднински односи или други односи со жртвата или сторителот на насилство врз жените и/или семејното насилство.

(5) Децата и лицата со ограничена или одземена деловна способност во постапките пред надлежните институции се придружуваат од родителот или старателот, освен родителот или старателот кој е сторител на насилство врз жени и/или семејно насилство.

VII. МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА НА ЖРТВИТЕ

Мерки за заштита од ревиктимизација

Член 44

Надлежните институции од членот 40 став (1) од овој закон се должни да постапуваат со жртвите на начин на кој ќе ги заштитат дополнително од виктимизација или ревиктимизација, преку преземање на следниве мерки, согласно со своите надлежности:

- 1) заштита на идентитетот и личните податоци на жртвата;
- 2) земање на исказ на местото на пријавување;
- 3) земање на исказот на жртвата во полициска станица или јавно обвинителство со користење на видео и тонски запис кој се користи како доказ во постапката по претходно дадена согласност на жртвата;
- 4) разговор во посебни простории прилагодени за разговор со жртви;
- 5) ограничување на соочување со пријавениот;
- 6) ограничување на давање на исказ на најмногу два пати во текот на постапката за заштита од насилство и

7) други мерки со кои ќе се заштити интегритетот на жртвата.

Центар за социјална работа

Член 45

(1) Центарот за социјална работа е должен да започне постапка веднаш, а најдоцна во рок од 12 часа од добиеното сознание дека е сторено родово-базирано насилство врз жена или семејно насилство и да преземе мерки за заштита на жртвата, согласно со проценката на ризик.

(2) Центарот за социјална работа постапката ја започнува по добиено сознание дека е сторено родово-базирано насилство врз жена или семејно насилство, по службена должност, по барање на жртвата, по пријава од граѓанин, службено лице, институција и здружение.

(3) Центарот за социјална работа во случаи кога како жртва се јавува дете или лице кое не е во состојба да се грижи за себе или лице со ограничена или одземена деловна способност, презема мерки за заштита, без оглед дали постои согласност на родителот или старателот.

Член 46

Центарот за социјална работа ги презема следниве мерки за заштита на жртвите:

- 1) обезбедува привремено згрижување;
- 2) обезбедува жртвата да добие потребна медицинска помош и по потреба ја придружува во најблиската здравствена установа;
- 3) обезбедува жртвата да оствари право од социјална и здравствена заштита согласно со закон;
- 4) дава соодветна психо-социјална интервенција и третман;
- 5) обезбедува жртвата да добие психо - социјален третман во советувашиште од стручни лица во центарот за социјална работа, здружение, советувашиште за жени жртви на насилство и други жртви на семејно насилство;
- 6) обезбедува помош на семејството за редовно школување на дете;
- 7) дава правна помош и застапување;
- 8) ја упатува жртвата до соодветните државни и други органи надлежни за економско јакнење на жртвата и нејзино активно вклучување на пазарот на трудот, преку надлежен центар за вработување и
- 9) во случај на висок ризик и преземање на итни мерки за заштита, како и кога жртвата користи услуги на привремен престој, а најдоцна во рок од 12 часа од приемот на пријавата, донесува решение за привремено доверување на грижа и воспитување на деца на родителот жртва.

Член 47

(1) Центарот за социјална работа кога како жртва се јавува дете или лице кое не е во состојба да се грижи за себе или лице на кое му е ограничена или одземена деловната способност, покрај мерките од членот 46 од овој закон, презема и мерки согласно со Законот за семејството кои се однесуваат на уредување на односите на родителите и децата, надзор над вршењето на родителското право и старателството и согласно со Законот за правда на децата.

(2) Во постапките за доверување на детето кај еден од родителите, центарот за социјална работа го зема во предвид интересот на детето, на начин што ќе внимава да не ги загрозува правата и безбедноста на жртвата и/или на децата.

(3) Центарот за социјална работа може времено да ги ограничи или забрани личните односи и непосредните контакти на детето со родителот со кого не живее заедно, во случај кога тоа е во интерес на детето, додека траат ризикот и последиците од извршеното насилство.

Член 48

(1) Центарот за социјална работа секогаш кога има сознание дека родово-базирано насилството е сторено од лице кое поседува огнено оружје веднаш го известува Министерството за внатрешни работи, а најдоцна во рок од 24 часа доставува и писмено известување.

(2) Центарот за социјална работа секогаш кога има сознание дека насилството е сторено од лице кое има пристап и ракува со службено огнено оружје, веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа, доставува писмено известување до институцијата или правното лице во која лицето е вработено и за истото го известува Министерството за внатрешни работи.

Министерство за внатрешни работи

Член 49

(1) Полициски службеник секогаш кога има пријава за родово-базирано насилство врз жени и семејно насилство, а заради отстранување на непосредна и сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзиното семејство е должен да излезе на местото на настанот и да изготви полициски извештај веднаш, а најдоцна во рок од 12 часа од интервенцијата на настанот.

(2) Полицискиот службеник во случаи на родово-базирано насилство врз жени и семејно насилство, при преземањето на полициските работи и примената на полициските овластувања, оперативнo-технички и превентивни мерки утврдени со Законот за полиција секогаш прави проценка на ризикот за сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзиното семејство и на ризикот од повторување на насилството, со цел за заштита на жртвата, преку соодветно управување со ризикот.

(3) Полицискиот службеник, обезбедува жртвата веднаш да добие соодветна здравствена заштита од членот 51 од овој закон.

(4) Полицискиот службеник при постапување од ставот (1) на овој член, привремено го одзема оружјето од сторителот и покренува постапка предвидена со закон за одземање на дозволата за оружје, дозволата за колекционерско оружје односно дозволата за носење на оружје.

(5) Полицискиот службеник по барање на жртвата ја придружува во живеалиштето на жртвата да ги земе личните работи кои се неопходни за секојдневниот живот, а доколку тоа е оневозможено од страна на сторителот или други лица кои живеат во истото живеалиште, во соработка со надлежен јавен обвинител и издадена наредба од судот ги зема личните работи на жртвата.

(6) Во случај на непосредна и сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзиното семејство полицискиот службеник е должен веднаш, а најдоцна во рок од 12 часа од интервенцијата на настанот да го известат надлежниот јавен обвинител.

(7) Полицискиот службеник е должен во рокот утврден во ставот (1) на овој член до надлежниот суд да достави предлог за изрекување на итна мерка за заштита - отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот и полициски извештај изготвен од полицискиот службеник.

(8) Полицискиот службеник е должен во рокот утврден во ставот (1) на овој член, да го извести надлежниот центар за социјална работа заради преземање на итните мерки за заштита на жртвата.

(9) Полицискиот службеник кога ќе процени дека на самото место постои висок ризик од непосредна и сериозна опасност по животот, физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзино семејство ќе го лиши од слобода сторителот согласно со закон.

Проценка на ризик

Член 50

(1) Надлежните институции од членовите 45 и 49 од овој закон, при вршењето на работите од својата надлежност се должни да прават проценка на ризик од сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзино семејство, проценка на ризик од повторување на насилството со цел управување со ризикот и обезбедување мерки за координирана помош и заштита на жртвата.

(2) Проценката на ризик се прави итно во првите 12 часа од пријавувањето. Во текот на целата постапка проценката на ризик се прави во соработка со жртвата според нејзините потреби.

(3) Начинот на спроведување на проценка на ризик од сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзино семејство на жртвата и на ризикот од повторување на насилството, соодветното управување со ризикот спроведување и следење на мерките за заштита на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство, преземени од центарот за социјална работа и потребните обрасци ги пропишува министерот за труд и социјална политика.

(4) Начинот на проценка на ризик од сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членовите на нејзиното семејство и на ризикот од повторување на насилството, соодветното управување со ризикот, образецот на полицискиот извештај и предлогот за изрекување на итна мерка за заштита, отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот ги пропишува министерот за внатрешни работи.

Здравствени установи

Член 51

(1) Здравствената установа и здравствените работници се должни веднаш да преземат мерки за заштита на жртвата и тоа:

- преглед на повредите и обезбедуваат медицински третман,
- ги документаат повредите и собираат докази за постоење на повреда на телесен и психички интегритет,
- издаваат медицинска документација за констатираната повреда што јасно и разбирливо ги опишува видот и обемот на повредите,
- ги информираат жртвите за нивните права, постапката за заштита и достапните услуги за помош и поддршка и
- презема други мерки за заштита на жртвите во согласност со потребите на жртвите.

(2) За мерките од ставот (1) на овој член, жртвите се ослободени од плаќање на трошоци.

(3) Мерките за здравствена заштита на жените жртви на насилство и жртвите на семејно насилство од ставот (1) на овој член се обезбедуваат преку годишна програма која ја донесува министерот за здравство.

Здруженија

Член 52

(1) Здружение може да презема мерки за заштита од членот 46 точките 1), 2), 4), 5), 7) и 8) од овој закон, самостојно или во соработка со надлежниот центар за социјална работа.

(2) Здружението е должно за преземените мерки на заштита од ставот (1) на овој член, во рок од 24 часа од преземањето на мерките да го извести центарот за социјална работа надлежен според местото на живеење на жртвата.

Единици на локална самоуправа

Член 53

(1) Единиците на локалната самоуправа се должни во буџетот да обезбедат средства за финансиска поддршка на жртви на родово-базирано насилство и семејно насилство.

(2) Обемот, опфатот, висината и траењето на финансиската поддршка за жртвите, ги уредува секоја единица на локална самоуправа согласно со закон.

Воспитно-образовни установи

Член 54

Воспитно-образовните установи на подрачјето на единиците на локалната самоуправа се должни да обезбедат итен упис на деца жртви на насилство во училишта или градинка на нејзино подрачје без да се бара согласност од двајцата родители.

Мултисекторски стручен тим

Член 55

(1) Во случаи кога постои сознание за загрозување на животот и здравјето на жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство и членовите на семејството, се изготвува безбедносен план за помош, од страна на мултисекторски стручен тим.

(2) Надлежниот центар за социјална работа, според живеалиштето, односно престојувалиштето на жртвата, формира мултисекторски стручен тим од ставот (1) на овој член кој е составен од стручни лица од центар за социјална работа, надлежна полициска станица и здравствена установа, со цел преземање координирани активности во обезбедување на помош на жртвата во согласност со нејзините потреби.

(3) Во работата на мултисекторскиот стручен тим од ставот (2) на овој член, учествуваат претставници на здруженија, кои можат да предлагаат и спроведуваат мерки и активности од безбедносниот план за помош на жртвата.

(4) Во случај кога постои сознание за загрозување на животот и здравјето на дете, мултисекторскиот стручен тим во безбедносниот план за помош на родителот предвидува и мерки и активности кои треба да се спроведат за помош на детето.

Член 56

Сите мерки и услуги за жртви на родово-базирано и семејно насилство кои се предвидени со овој закон, што се достапни за граѓаните на Република Северна Македонија се подеднакво достапни и за бегалци, баратели на азил, бездржавјани и лица без документи или лична идентификација, независно од постапката за регулирање на нивниот статус.

VIII. ИТНИ И ПРИВРЕМЕНИ МЕРКИ ЗА ЗАШТИТА

Итна мерка

Член 57

(1) Заради отстранување на непосредна и сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзиното семејство, се изрекува итна мерка за заштита и тоа отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот на предлог на Министерството за внатрешни работи, без согласност на жртвата.

(2) Предлогот за изрекување на итна мерка за заштита, Министерството за внатрешни работи го доставува до надлежниот суд по направената проценката на ризикот од членот 50 став (2) од овој закон и полицискиот извештај од членот 49 став (7) од овој закон.

(3) Итната мерка за заштита од ставот (1) на овој член се изрекува во траење од најмалку десет, а најмногу до 30 дена.

Привремени мерки за заштита

Член 58

(1) Заради запирање на насилството, отстранување на последиците од извршеното насилство и преземање на ефикасни мерки кон сторителот на насилство, заради елиминирање на причините за повторно вршење на насилството, на сторителот на родово-базирано насилство врз жени и жртвите на семејно насилство судот може да му ги изрече следниве привремени мерки за заштита:

- 1) забрана да се заканува дека ќе стори насилство;
- 2) забрана да малтретира, вознемирува, телефонира, контактира или на друг начин директно или индиректно комуницира со жртвата;
- 3) забрана да се приближува на растојание помало од 100 метри до живеалиштето, училиштето, работното место или определено место кое редовно го посетува жртвата;
- 4) отстранување од домот без оглед на сопственоста во траење од десет до 30 дена;
- 5) забрана да поседува огнено или друго оружје или истото да му биде одземено;
- 6) задолжително да ги врати предметите кои се потребни за задоволување на секојдневните потреби на жртвата и семејството;
- 7) задолжително законско издржување на семејството;
- 8) задолжително да посетува советувашиште за сторители на насилство врз жени или семејно насилство;
- 9) задолжително лекување на сторителот доколку употребува, алкохол, дрога и други психотропни супстанции или има психичко заболување;
- 10) сторителот задолжително да ги надомести медицинските и другите трошоци настанати од насилството и
- 11) која било друга мерка која судот ја смета за неопходна за да се обезбеди сигурност и добросостојба на жртвата и другите членови на семејството.

(2) Во постапките во кои судот одлучува за привремени мерки за заштита се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Член 59

(1) Министерството за внатрешни работи е должно да поднесе предлог за изрекување на итна мерка за заштита од членот 57 од овој закон до надлежниот суд заради отстранување на непосредна и сериозна опасност по животот и физичкиот и психичкиот интегритет на жртвата и членови на нејзиното семејство.

(2) Жртвата може да поднесе предлог за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон до надлежниот суд непосредно или преку центарот за социјална работа на нејзино барање.

(3) Центарот за социјална работа може да поднесе предлог за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон до надлежниот суд со согласност на жртвата.

(4) Родителот или старател може да поднесе предлог за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон, во име на малолетно дете и лице со ограничена или одземена деловна способност, како и за лице над кое е продолжено родителското право.

(5) Центарот за социјална работа задолжително поднесува до судот предлог за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон, во име на деца и деловно неспособни лица секогаш кога родителот, старателот или законскиот застапник тоа нема да го сторат и без нивна согласност.

(6) Центарот за социјална работа во предлогот до судот за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон, за дете може да предложи привремената мерка за заштита да се однесува и за родителот со кого детето живее, во случаи кога тоа го бараат интересите на детето за негова заштита и безбедност.

Член 60

Центарот за социјална работа кон предлогот за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон, доставува наод и мислење на стручен тим во кој дава и предлог за изрекување на привремена мерка/ки во зависност од утврдените потреби за заштита на жртвата.

Член 61

Предлог за изрекување на привремена мерка може да се поднесе без оглед дали се води кривична постапка.

Член 62

(1) Привремената мерка за заштита од членот 58 од овој закон, може да трае најмалку три месеци, а најмногу до една година.

(2) Доколку насилство продолжи по истекот на периодот за кој е изречена привремена мерка за заштита во рамките на рокот од една година од ставот (1) на овој член, жртвата или центарот за социјална работа можат да поднесат барање за продолжување на мерката/ите.

(3) По истекот на една година од изречената привремена мерка за заштита од ставот (1) на овој член, во случај кога насилството врз жените и семејното насилство повторно ќе се случи, жртвата или центарот за социјална работа доставува нов предлог до судот.

Член 63

(1) Жртвата или центарот за социјална работа можат да поднесат предлог до надлежниот суд за укинување на изречената привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон и пред истекот на рокот за кој е изречена мерката, доколку се оцени дека истата ја постигнала целта заради која е изречена.

(2) Жртвата или центарот за социјална работа, можат да поднесат предлог за измена на изречената привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон или за нејзино продолжување, доколку изречената мерка не обезбедила соодветна заштита на жртвата или настанале изменети околности.

Изрекување на привремени мерки за заштита

Член 64

Во постапките во кои судот одлучува за привремени мерки за заштита се применуваат одредбите на Законот за парнична постапка, ако со овој закон поинаку не е определено.

Член 65

(1) Во постапките за изрекување на привремените мерки за заштита од родово-базирано насилство врз жени и семејно насилство одлучува судија поединец.

(2) Во постапките од ставот (1) на овој член од овој закон, јавноста е исклучена на рочиштето.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, судијата може да дозволи на рочиштето да присуствуваат научни и јавни работници, кои се занимаваат со проблемите на бракот и семејството како и лица кои странките ќе ги предложат.

Член 66

(1) Судот, веднаш а најдоцна во рок од 24 часа по приемот на предлогот од Министерството за внатрешни работи и полицискиот извештај, без да одржи рочиште ќе одлучи за изрекување на итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон.

(2) Судот по предлогот на жртвата или центарот за социјална работа за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон ќе постапи веднаш, а најдоцна во рок од седум дена од денот на приемот на барањето ќе донесе одлука.

(3) Судот во рок од 24 часа без да одржи рочиште ќе одлучи за изрекување на итна мерка за заштита од членот 57 од овој закон, кога постои основано сомнение за сериозна опасност по животот и здравјето на жртвата или на член од семејството, врз основа на стручен наод и мислење на центарот за социјална работа.

Член 67

(1) Рочиштето се одржува во присуство на жртвата, противникот (сторителот на родово-базирано насилство врз жена и семејно насилство) и претставник од центарот за социјална работа, кога е подносител на предлогот за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон.

(2) Кога жртва е дете и/или лице со ограничена или одземена деловна способност, на рочиштето се застапува од родителот кој не е противник во постапката или старателот.

(3) Поканата за одржување на рочиште судот му ја доставува на противникот во рок од два дена од денот на приемот на предлогот.

(4) По оцена на судот може да бидат повикани и други лица на рочиштето.

(5) По исклучок од ставот (1) на овој член, кога постои основано сомнение за сериозна опасност по животот и здравјето на жртвата или на член од семејството судот може да изрече итна мерка за заштита од членот 57 од овој закон, во отсуство на противникот и врз основа на стручен наод и мислење на центарот за социјална работа, ако не се прибавени други докази.

Член 68

Судот по предлог на центарот за социјална работа, односно на жената жртва на родово-базирано насилство и жртвата на семејното насилство може да ја продолжи, укине или измени изречената привремена мерка/ки за заштита од членот 58 од овој закон.

Член 69

Во одлуката со која е изречена итната мерка за заштита од членот 57 од овој закон и привремената мерка за заштита членот 58 од овој закон, судот ќе го задолжи сторителот на родово-базирано насилство врз жена и жртвата на семејно насилство да ја почитува судската одлука.

Член 70

(1) Одлуката за изречена итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон, судот во рок од шест часа од донесување на одлуката ја доставува до надлежната полициска станица по местото на извршување, која веднаш а најдоцна во рок од 12 часа по приемот на одлуката, ја доставува до сторителот на родово-базирано насилство врз жена и друга жртва на семејно насилство.

(2) Во случај кога доставата не може да се изврши во рокот од ставот (1) на овој член, судот по добиеното известување од Министерството за внатрешни работи, одлуката ја објавува на огласна табла на судот, со што се смета дека доставата е уредна.

(3) Министерството за внатрешни работи е должно да го отстрани сторителот од домот во рок од два часа, сметано од моментот кога му е врачена одлуката за изречената итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон, во случај кога не сака доброволно да го напушти домот.

Член 71

(1) Примерок од одлуката за итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон, судот ја доставува до јавниот обвинител и центарот за социјална работа.

(2) Примерок од одлуката за изрекување на привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон, судот ја доставува до странките, центарот за социјална работа и институцијата, надлежна за извршување на привремената мерка за заштита.

Член 72

(1) Жалбата против одлука на основниот суд за изречена итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон или привремена мерка/ки за заштита од членот 58 од овој закон може да се изјави во рок од три дена од денот на приемот на одлуката.

(2) Жалбата изјавена против одлуката на судот не го одлага нејзиното извршување.

Извршување на итната и привремените мерки за заштита

Член 73

(1) Министерството за внатрешни работи ја извршува изречената итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон и привремените мерки на заштита од членот 58 став (1) точки 1), 2), 3), 4) и 5) од овој закон, Министерството за здравство ја извршува изречената привремена мерка за заштита од членот 58 став (1) точка 9) од овој закон, советувалиште за сторители на семејно насилство ја извршува изречената привремена мерка за заштита од членот 58 став (1) точка 8) од овој закон, а извршувањето на изречените привремени мерки за заштита од членот 58 став (1) точките 6), 7), 10) и 11) од овој закон се спроведува согласно со закон.

(2) Советувалиштето за сторители на родово-базирано насилство и семејно насилство, извршува судска одлука за заштитен надзор во делот на определената обврска за осуденото лице за кривично дело при родово-базирано насилство и семејно насилство за

посетување на програма за работа со осуденици за кривични дела сторени при вршење на родово-базирано насилство и семејно насилство и го известува судот за исполнувањето на обврската.

Член 74

(1) Начинот на извршување на изречената итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон и привремените мерки на заштита од членот 58 став (1) точките 1), 2), 3), 4) и 5) од овој закон го пропишува министерот за внатрешни работи.

(2) Начинот на извршување на привремената мерка за заштита од членот 58 став (1) точка 9) од овој закон го пропишува министерот за здравство.

(3) Начинот на извршување на изречената привремена мерка за заштита од членот 55 став (1) точка 8) од овој закон го пропишува министерот за труд и социјална политика.

Член 75

(1) Центарот за социјална работа го следи извршувањето на изречената привремена мерка/ки за заштита од членот 58 од овој закон.

(2) За следењето на привремените мерки за заштита од ставот (1) на овој член, центарот за социјална работа соработува со граѓани, правни лица, институции и здруженија.

(3) Центарот за социјална работа го известува судот за текот и ефектите од извршувањето на изречената привремена мерка/ки за заштита од ставот (1) на овој член.

Член 76

(1) Судот може да побара известување од Министерството за внатрешни работи за начинот на спроведување и почитување на изречената итна мерка за заштита отстранување на сторителот од домот и забрана за приближување до домот од членот 57 од овој закон.

(2) Судот може да побара известување од центарот за социјална работа за спроведување на изречената привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон во текот на периодот за следење.

Член 77

Жртвата го известува центарот за социјална работа за непочитување и/или прекршување на изречената привремена мерка/ки за заштита од членот 58 од овој закон во постапка по нејзин предлог.

Член 78

(1) Министерството за внатрешни работи е должно веднаш да го извести судот за непочитување или прекршување на изречената итна мерка за заштита од членот 57 од овој закон.

(2) Центарот за социјална работа е должен веднаш да го извести судот за непочитување или прекршување на изречената привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон.

Член 79

Министерството за внатрешни работи, кога е прекршена итна мерка за заштита од членот 57 од овој закон во делот на забраната за приближување до домот ќе достави предлог до јавниот обвинител за определување на мерки на претпазливост, согласно со Законот за кривичната постапка.

Член 80

(1) Центарот за социјална работа е должен да поднесе кривична пријава против сторителот за непочитување на судската одлука за изречена привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон.

(2) Центарот за социјална работа е должен да поднесе кривична пријава против сторителот за непочитување на судската одлука за изречена привремена мерка за заштита од членот 58 од овој закон, секогаш кога насилството е сторено врз дете или во присуство на дете.

(3) Јавниот обвинител е должен писмено да го извести центарот за социјална работа за иницираната кривична постапка, по кривичната пријава од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 81

Начинот на спроведувањето и начинот на следење на изречените привремени мерки за заштита од членот 58 од овој закон го пропишува министерот за труд и социјална политика.

IX. СУДСКА ЗАШТИТА

Судска заштита на жртвите

Член 82

(1) Жртвите имаат право на судска заштита, во граѓанска постапка и кривична постапка пред месно и стварно надлежните судови.

(2) Жртвите имаат право на посебни мерки на процесна заштита согласно со Законот за кривичната постапка и Законот за правда за децата.

Тужба за утврдување на одговорност за непостапување со должно внимание

Член 83

(1) Жртвата има право да поднесе тужба пред граѓански суд за утврдување на одговорност за непостапување со должно внимание на субјектите од членот 4 од овој закон.

(2) Во тужбата од ставот (1) на овој член може да се истакне барање:

1) да се утврди одговорност на тужениот за непостапување со должно внимание утврдено со овој закон;

2) да се досуди надоместок на штета за жртвата поради непостапување со должно внимание од страна на тужениот и

3) да се задолжи тужениот да преземе дејствија за заштита на жртвата согласно со одредбите и роковите утврдени со овој закон.

(3) Во постапката соодветно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка, освен ако со овој закон поинаку не е уредено.

Месна надлежност

Член 84

Во сите граѓански постапки за заштита на жртви на родово-базирано насилство и семејно насилство месно е надлежен, покрај судот со општа месна надлежност и судот на чиешто подрачје е живеалиштето, пријавеното престојувалиште на тужителот или седиштето на центарот за сместување каде е сместена жртвата.

Товар на докажување

Член 85

Тужителот кој тврди дека во согласност со одредбите од овој закон е повреден принципот на должно внимание е должен да ги изнесе фактите што го прават тврдењето веројатно и тогаш товарот на докажување преминува на тужениот да докаже дека постапувал со должно внимание.

Спогодбено решавање на спорови

Член 86

Во постапките кои се однесуваат на заштита на жртвите, судот не може да упати на задолжително спогодбено решавање на спорот.

Обештетување на жртви

Член 87

(1) Жртвите имаат право на надоместок на материјална и нематеријална штета согласно со закон.

(2) Жртва која своето имотно-правно побарување досудено со правосилна судска пресуда не може да го наплати од сторителот, ќе може да бара истиот да се исплати од државен фонд согласно со закон.

(3) Жртвите се ослободени од плаќање на сите трошоци на постапките за надоместок на штета се до конечна наплата на имотно-правното побарување согласно со закон.

Х. УСЛУГИ ЗА ЖЕНИ ЖРТВИ НА РОДОВО-БАЗИРАНО НАСИЛСТВО И СЕМЕЈНО НАСИЛСТВО

Општи услуги за жртви

Член 88

(1) Жените жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство имаат пристап до здравствени и социјални услуги.

(2) Службените лица во институциите кои даваат здравствени и социјални услуги се должни да им дадат поддршка и помош и да ги упатат до други соодветни специјализирани даватели на услуги.

Специјализирани услуги за жртви

Член 89

(1) Специјализираните услуги за жени жртви на родово-базирано насилство и семејно насилство се услуги кои одговараат на конкретните потреби на жртвите на различни видови на насилство.

(2) Специјализираните услуги од ставот (1) на овој член се обезбедуваат без надоместок на начин на кој се штити приватноста, достоинството и угледот на жртвите.

(3) Специјализираните услуги од ставот (1) на овој член се достапни за сите жртви вклучително и нивните деца независно од волјата на жртвата да сведочи во постапка против сторителот.

(4) Специјализираните услуги од ставот (1) на овој член се финансираат од средства од Буџетот на Република Северна Македонија, од буџетите на единиците на локалната самоуправа и други извори на финансирање.

Услуги на информирање и упатување

Член 90

(1) Услугата на информирање и упатување се обезбедува преку С.О.С. линија.

(2) С.О.С. линија обезбедува 24 часовна точна, навремена и доверлива информација за заштита на жртвите, достапните услуги и телефонско советување на жени жртви на насилство и жртвите на семејно насилство.

(3) Услугата од ставот (1) на овој член се обезбедува од даватели на социјални услуги согласно со Законот за социјалната заштита.

Услуга за советување

Член 91

(1) Услугата советување опфаќа психо-социјална поддршка, советување и третман на жени жртви на родово-базирано насилство, деца жртви на родово-базирано насилство и жртвите на семејно насилство.

(2) Услугата за советување на деца жртви на злоупотреба, занемарување и насилство се обезбедува преку спроведување на индивидуален план кој го изготвува центарот за социјална работа согласно со Законот за социјалната заштита.

(3) Услугите на децата жртви на кривични дела од ставот (2) на овој член се обезбедуваат согласно со Законот за правда за децата.

(4) Во рамки на услугата за советување, жртвите може да добијат и упатување и/или придружување до институции или здруженија согласно со Законот за социјалната заштита.

Услуга за привремен престој

Член 92

(1) Услугата за привремен престој обезбедува згрижување во центар за привремен престој кога постои сознание за реална закана по животот и здравјето на жртвата или во отсуство на други ресурси за згрижување на следниве категории лица:

- 1) жени жртви на родово-базирано насилство и семејно насилство и нивните деца;
- 2) жени жртви на сексуално насилство и силување;
- 3) жртви на трговија со луѓе и
- 4) жртви на насилство поради сексуална ориентација и родов идентитет.

(2) Интервентно сместувањето се обезбедува во акутна состојба на насилство кога постои сериозна реална закана по животот и здравјето на жртвата во траење од 24 до 72 часа.

(3) Покрај згрижувањето во центарот од ставот (1) на овој член жртвите добиваат заштита, психо-социјална помош и поддршка, третман за надминување на траума, правно советување, вклучување во активните мерки за вработување на жртвата со цел вклучување во пазарот на трудот и постигнување на финансиска независност и други услуги во зависност од потребите на жртвата согласно со закон.

(4) Услугата за привремен престој може да трае најмногу три месеци со можност за продолжување најмногу до една година.

Член 93

Специјализираните услуги од членовите 90, 91 и 92 од овој закон ги обезбедува Министерството за труд и социјална политика и други даватели на социјални услуги во согласност со нормативите и стандардите за давање на социјалните услуги согласно со Законот за социјалната заштита.

Услуга за заштита и поддршка на жени жртви на сексуално насилство и силување

Член 94

(1) Услугата за заштита и поддршка на жените жртви на сексуално насилство и силување се врши во рамките на центарот за упатување на жртви на сексуално насилство.

(2) Во здравствената установа од ставот (1) на овој член се обезбедува идентификација, проценка, медицински преглед, психолошка кризна поддршка, упатување на жените жртви на сексуално насилство и силување.

(3) Услугата од ставот (1) на овој член се обезбедува согласно со Стандардна оперативна процедура која ја донесува министерот за здравство.

Услуга за долготраен третман на жени жртви на сексуално насилство и силување

Член 95

(1) Услугата за долготраен третман на жени жртви на сексуално насилство и силување се обезбедува во центар за долготрајно советување и психотерапија на жени жртви на сексуално насилство и силување.

(2) Услугата од ставот (1) на овој член вклучува индивидуална и/или групна психотерапија, психосоцијално-советување, поврзување со другите општи и специјализирани услуги, придружба до институции и организации и застапување на жртвите во други институции и организации.

(3) Услугата од ставот (1) на овој член, се обезбедува согласно со Стандардна оперативна процедура која ја донесува министерот за здравство.

Член 96

Специјализираните услуги од членовите 94 и 95 од овој закон ги обезбедува Министерството за здравство согласно со прописите од областа на здравствената заштита.

Услуга за бесплатна правна помош

Член 97

(1) Услугата за бесплатна правна помош се обезбедува согласно со закон.

(2) Здруженијата може да обезбедат услуга за бесплатна правна помош за жените жртви на насилство и жртвите на семејно насилство финансирана и од други извори.

Даватели на услуги

Член 98

Специјализираните услуги може да бидат обезбедени од даватели на специјализирани услуги и тоа: установи во системот на социјалната заштита, здравствени установи, здруженија, единици на локална самоуправа, домашни и странски правни и физички лица, под услови утврдени со закон.

Реинтеграција на жртви на насилство

Член 99

(1) Субјектите од членовите 11 и 24 од овој закон се должни во рамки на своите надлежности да се грижат за процесот на реинтеграција на жртвите на насилство преку препознавање на жртвите како посебна ранлива категорија и развивање на програми и мерки за помош и поддршка врз основа на нивните потреби.

(2) Програмата за реинтеграција на жртвите на насилство вклучува модели за привремено домување, психичко советување со менторство, различни видови на финансиска помош специфично наменети за жени жртви на насилство, можности за образование и обуки во различни области, како и мерки за вработување утврдени со закон.

(3) Мерките за вработување и другите мерки за помош и поддршка од ставот (1) на овој член треба да бидат прилагодени согласно со специфичните потреби на жртвите.

(4) Програмата за реинтеграција на жртвите на насилство ја донесува министерот за труд и социјална политика.

XI. НАДЗОР НАД СПРОВЕДУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ

Член 100

(1) Надзор над спроведување на одредбите од членовите 40 став (2), 41, 45, 46, 47, 48, 50, 55 ставови (2) и (4), 59 ставови (3), (5) и (6), 60, 72, 75, 76 став (2), 78 ставови (1) и (2) од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на членовите 26 став (6), 50 став (3), 74 став (3), 81 и 99 став (4) од овој закон врши Министерството за труд и социјална политика.

(2) Надзор над спроведување на одредбите од членовите 40 став (2), 41, 44, 49, 50, 57, 58, 59 став (1), 73 став (1), 78 став (1) и 79 од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на членовите 50 став (4) и 74 став (1) од овој закон врши Министерството за внатрешни работи.

(3) Надзор над спроведување на одредбите од членовите 40 став (2), 41, 51 и 58 став (1) од овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на членовите 74 став (2), 94 став (3) и 95 став (3) од овој закон врши Министерството за здравство.

(4) Надзор над спроведување на одредбите од членовите 41 и 54 од овој закон врши Државниот просветен инспекторат.

XII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 101

(1) Глоба во износ од 800 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице што нема да постапи согласно со членовите 41, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54 и 55 ставови (2) и (4), 57 став (1), 59 ставови (1), (3), (5) и (6), 73 став (1), 75, 78, 79 и 80 ставови (1) и (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршоците од ставот (1) на овој член, на раководното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 50 до 250 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршоците од ставот (1) на овој член на службеното лице.

Член 102

(1) За прекршоците утврдени во членот 101 од овој закон, надлежниот инспектор, пред да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка е должен на одговорното лице или од него овластено лице да му понуди постапка за порамнување со издавање прекршочен платен налог согласно со Законот за прекршоците.

(2) Кога сторителот на прекршокот е согласен со постапката за порамнување, инспекторот составува записник и му издава прекршочен платен налог на одговорното лице или од него овластено лице.

(3) Записникот и платниот налог ги потпишуваат инспекторот и сторителот на прекршокот. По приемот на прекршочниот платен налог сторителот е должен да ја плати глобата изречена во прекршочниот платен налог, во рок од осум дена од денот на приемот на прекршочниот платен налог.

(4) Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува одговорното лице или од него овластено лице.

(5) Сторителот кој ќе ја плати глобата во рокот од ставот (3) на овој член ќе плати само половина од изречената глоба за кое право се поучува во правната поука.

(6) Ако сторителот не ја плати глобата во рокот од ставот (3) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка до надлежен орган.

(7) Во постапката за порамнување глобата во прекршочниот платен налог се изрекува во фиксен износ пропишан со закон, а ако глобата е пропишана во распон се изрекува минималниот пропишан износ за прекршокот.

(8) Во постапката која ќе заврши со плаќање на прекршочен платен налог не се плаќаат трошоци на постапката.

(9) Доколку сторителот не се согласи да му биде издаден прекршочен платен налог, истото ќе се забележи во записникот за констатиран прекршок, а инспекторот поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд.

Член 103

Одмерувањето на висината на глобата за правните лица се врши согласно со Законот за прекршоците.

Член 104

За прекршоците од членот 101 од овој закон прекршочна постапка води и прекршочни санкции изрекува надлежен суд.

ХИИ. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 105

Националното координативно тело од членот 15 од овој закон ќе се формира во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 106

Постапките започнати до денот на отпочувањето на примената на овој закон ќе завршат според одредбите од овој закон.

Член 107

Законите коишто содржат одредби кои се однесуваат на спречување и заштита од насилство врз жени и семејно насилство ќе се усогласат со овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 108

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 109

Со денот на започнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за превенција, спречување и заштита од семејно насилство („Службен весник на Република Македонија“ број 138/14, 33/15 и 150/15).

Член 110

Со денот на започнувањето на примената на овој закон, престанува мандатот на претседателот и членовите на Националното координативно тело за спречување и заштита од семејно насилство.

Член 111

Одредбите од членот 20 точка 2) и членот 87 ставови (2) и (3) од овој закон ќе започнат да се применуваат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 112

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе започне да се применува по три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.